

pouštěla se jen možnost zvýšení podílů pravoplatně pouze změnou stanov. Zcela zřetelně vyslovil též nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 24. dubna 1906 čís. 301 Pres. z r. 1904 — judikát čís. 175 zásadu, že předpisy stanov nebo usnesení valných hromad, podle nichž dlužno ztráty nemající úhrady ve jmění společenstva, i když se nejedná o zákonné řízení rozvrhovací (§ 61—71 druž. zák., pokud se týče § 85 téhož zákona), na jednotlivé členy rozvrhnouti a jako příplatky nad podíl vymáhati, nelze srovnati se zákonem o společenstvech, — leč v případech společenstva s ručením obmezeným v likvidaci jsoucího i mimo případnosti § 66 resp. 73 býv. konk. ř. a § 70 nov. konk. ř. Také náš nejvyšší soud uznává, že závazek člena družstva k dalšímu doplatku ve výši závodního podílu nebo vyššího dle stanov je povinen plniti teprve v případě úpadku nebo likvidace družstva (rozhodnutí čís. 6138). Družstevní zákon nezná před likvidací nějakých doplateků, nýbrž zná jen povinnost platiti číselně předem určené podíly, z nichž může býti ztráta kryta, a pokud družstvo trvá, nejsou jeho členové povinni doplňovati ztrátami zmenšený vklad nebo upisovati nové podíly. Neodporovalo by ovšem družstevnímu zákonu, kdyby společenstvo, chtějíc se ubrániti úpadku, se usneslo na valné hromadě potřebnou většinou ke změně společenstevní smlouvy na přiměřeném zvýšení členského podílu na příklad z 250 Kč na 500 Kč s povinností doplniti takto podíl do určité lhůty ode dne zápisu této změny do rejstříku, při čemž členové tomu odporující mají právo vypověděti podíly, nebo může se společenstvo usnésti na dobrovolné úhradě schodku členstvem případně odepsáním ze závodních podílů podle poměru vplacených podílů (srov. rozh. čís. 4157, 4868, 6138, 11572 sb. n. s.). Podle toho není oprávněna obava, že by za nynějšího stavu zákonného musil vždy z každé ztráty nastati konkurs nebo likvidace společenstva, když má družstvo malé závodní podíly neodpovídající nynějším poměrům, je však nutno, aby zákroky, jež společenstvo učiní v tom směru k záchraně, se staly ve shodě se zákonem a zejména, aby neodporovaly donucovacím předpisům družstevního zákona.

Čís. 14495.

Přípustnost pořadu práva pro žalobu dřívějšího kantora a košeráka proti židovské náboženské obci na vydání listiny, že byl dán od určitého dne na trvalý odpočinek. Jde o poměr soukromoprávní a o nárok z takového poměru vyvozovaný.

(Rozh. ze dne 2. července 1935, R II 298/35.)

Žalobce uplatňuje, že byl u žalované židovské náboženské obce zaměstnán jako kantor a košerák a vykonával též funkci tajemníka a pokladníka a že není již aktivně činný. Domáhá se na žalované obci vydání listiny, již byl dán od 1. ledna 1930 na trvalý odpočinek. **P r v ý s o u d** zamítnuv námitku nepřípustnosti pořadu práva uznal podle žaloby. **O d v o l a c í s o u d** vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva a žalobu odmítl. **D ů v o d y:** Zevní poměry náboženské společnosti židovské upraveny jsou zák. čís. 57/1890 ř. z. a příslušnost úřadů státních, jímž svě-

řeno je zasahovati do poměrů této náboženské společnosti, nařízením min. vyuč. čís. 96/1897 ř. z. Podle těchto norem nemůže býti soud povolán k tomu, aby donucoval představenstvo náboženské obce židovské, aby plnilo svoje zákonné nebo statutární závazky, zejména proti svým zřízencům. Z dopisu ze dne 6. srpna 1930, jímž správní komise žalované obce oznamuje žalobci pensionování, je patrné, že odpočivné platy ustanovuje správní komise s výhradou budoucího jiného rozhodnutí řádně zvoleného zastupitelstva obce a z další korespondence je patrné, že požitky ty byly změněny. I když jest oprávněn zájem žalobců, aby mu bylo jasně řečeno, jaké jsou jeho odpočivné nároky, nelze připustiti, aby domáhal se soudního rozsudku, že žalovaná obec je povinna vydati mu prohlášení, že byl dán 1. ledna 1930 na trvalý odpočinek. K tomu může donutiti žalovanou obec jedině správní úřad, příslušný podle citovaného min. nařízení. Odvolací (rekursní) soud nepovažuje žádané prohlášení za vysvědčení podle § 2 d) zák. o prac. soudech; naopak, požadované prohlášení se zákonem o prac. soudnictví nemá nic společného, neboť je patrné, že se prohlášení má týkati pense žalobcovy. I kdyby žalovaná obec byla nositelkou pojištění žalobcova, ani pak by nemohla býti poháněna před soud, aby vydala pensijní výměr, nýbrž podle pens. poj. zákona jen před správní úřad; ale žalovaná obec není nositelkou pojištění, neboť není ani pojišťovacím ústavem, ani náhradním ústavem, určeným k tomu, vypláceti zaopatřovací požitky, nýbrž je zaměstnavatelkou, jejíž zřízenec byl zproštěn pojišťovací povinnosti, poněvadž mu jeho zaměstnavatelka zaručila normální odpočivné podle poj. zákona a je snad i zabezpečila. Ať už tedy se hledí na žalovanou jako na organizaci veřejnoprávní po rozumu zák. čís. 57/1890 ř. z., nebo snad neprávem jako na nositelku pojištění nebo náhradní ústav, v žádném případě nelze vymáhati výměr potřebný pro rozhodnutí sporu o žalobcových nárocích na odpočivné pořadem práva, neboť v prvním případě jsou povolány úřady správní bděti nad tím, aby obec a její orgány zachovávaly zákony a stanovy, ve druhém případě pouze správní úřady mohou přinutiti podle pens. poj. zákona příslušný ústav, který je nositelem pojištění, aby vydal výměr, který požaduje žalobce.

Nejvyšší soud obnovil v otázce přípustnosti pořadu práva usnesení prvního soudu a uložil odvolacímu soudu nové jednání a rozhodnutí ve věci.

Důvody :

Zaměstnanecký poměr žalobců byl založen smlouvou se žalovanou obcí sjednanou. Zákon čís. 57/1890 ř. z., jímž byly upraveny zevní právní poměry židovské náboženské společnosti, vyhrazuje náboženským obcím ustanoviti zaměstnance a smluvně upravití jejich práva a povinnosti (§§ 16, 28). Smluvní ráz a tedy soukromoprávní povahu žalobcova služebního poměru nelze vyloučiti úvahou, že podle § 30 zák. čís. 57/1890 ř. z. státním úřadům náleží dohlížeti na činnost náboženských obcí a jejich činovníků, ježto tu jde o výkon veřejnoprávní moci v poměru mezi státní správou a náboženskými obcemi, a uplatňováním této moci neměly býti a nejsou dotčeny vztahy mezi jednotlivou obcí a jejími zaměstnanci. Jde proto v souzené věci o soukromoprávní poměr a o nárok

vyvozovaný z takového poměru, pročez jsou k jednání i rozhodování o něm povolány soudy, zvláště když nebylo rozhodování (judikování), o kteréž jde, zvláštním zákonným předpisem přeneseno na správní úřady.

Čís. 14497.

Kdy přísluší ochrana vládního nařízení čís. 142/34 Sb. z. a n. i manželce zemědělcově.

(Rozh. ze dne 3. července 1935, R I 646-647/35.)

Srov. čís. 12789, 12852, 13466 sb. n. s.

P r v n í s o u d vyhověl návrhu Marie V-é a Ludviky V-é na odklad výkonu dražby podle vládního nařízení čís. 142/34 sb. z. a n., uznáv je za zemědělce, ježto jsou úplně odkázány na příjmy zemědělské činnosti svých manželů a při hospodaření pomáhají. **R e k u r s n í s o u d** návrh zamítl. **D ů v o d y:** Podle § 6 vlád. nař. čís. 142/34 sb. z. a n. jest zemědělcem osoba, která se vůbec nebo převážně vyživuje hospodařením na zemědělských pozemcích vlastních, zpachtovaných nebo daných do užívání, tedy pouze ten, kdo hospodaří, to jest buď sám pracuje nebo řídí hospodářské práce jinými konané na pozemcích buď jemu patřících, neb jím zpachtovaných, neb jemu daných do užívání a kdo z této své činnosti má přímo nebo aspoň převážně pravidelné příjmy, jež zakládají jeho hospodářskou existenci. Zemědělcem jest tudíž osoba, které patří také příjmy z jejího hospodaření, to jest, která je odkázána přímo na užitky své činnosti hospodářské na zemědělských pozemcích, ne však osoba, která jest odkázána výživou svou na toho, kdo hospodaří, a které užitky hospodaření přicházejí k dobru toliko nepřímě. Zrovna tak jako hospodářského správce, který dostává svůj plat jen z příjmů hospodářství, nelze považovati za zemědělce ve smyslu § 6 vlád. nařízení čís. 142/34 sb. z. a n., nelze ani manželku zemědělcovu, která nemá ani vlastních, ani zpachtovaných, ani v užívání daných pozemků, považovati za zemědělce, ježto i tato nebere užitků z hospodaření přímo, nýbrž jest vyživována svým manželem. Užitky z hospodaření, i kdyby pracovala na zemědělských pozemcích, neplynou přímo jí, nýbrž jejímu manželovi. V daném případě hospodaří ve smyslu § 6 vlád. nař. čís. 142/34 sb. z. a n. manželé Marie V-é a Ludviky V-é, které na statku svých manželů jsou pouze zaměstnány, tudíž nehospodaří. Ježto podle shora uvedeného nejsou dány předpoklady pro odklad výkonu prodeje, bylo stížnosti vyhověno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y :

Podle § 6 vlád. nař. čís. 142/34 sb. z. a n. jsou zemědělci ve smyslu tohoto nařízení osoby, které se vůbec nebo převážně vyživují hospodařením na zemědělských pozemcích vlastních, zpachtovaných nebo daných do užívání. Paragraf 6 chrání tedy osoby, které se vyživují hospodařením na zemědělských pozemcích, jsou-li buď vlastníky, pachtýři